

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet Aggressionsbrottet i svensk rätt och svensk straffrättslig domsrätt (SOU 2018:87)

(Ju2019/00048/L5)

Migrationsverket har anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande.

Migrationsverket har följande synpunkter på utredningens förslag.

Det föreslagna aggressionsbrottet kommer direkt eller indirekt att påverka Migrationsverkets handläggning, om än i begränsad omfattning. I huvudsak uppkommer frågor om uteslutning och vandelsprövning i asylärenden samt om verkets skyldighet att anmäla misstankar om brott.

Vid handläggning av asylansökningar beaktas Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen vid tillämpningen av uteslutandegrunderna enligt 4 kap. 2 b och 2 c §§ utlänningslagen (2005:716), varibland brott mot freden ingår. Uppehållstillstånd får enligt 5 kap. 1 § andra stycket 1 utlänningslagen under vissa förutsättningar vägras med anledning av ett synnerligen grovt brott, vilket ett aggressionsbrott kan antas vara. Motsvarande gäller enligt andra stycket i 4 kap. 3 § respektive 3 a § utlänningslagen även för statusförklaringar.

Enligt 2 § första stycket 18 förordningen (2007:996) med instruktion för Migrationsverket ska verket anmäla till Polismyndigheten eller åklagare om det i ett ärende hos verket framkommer misstankar om folkmord, brott mot mänskligheten eller krigsförbrytelser, dvs. internationella brott som omfattas av lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Det får antas att utredningens förslag att kriminalisera aggressionsbrottet i svensk rätt föranleder en utökning av verkets anmälningskyldighet till att omfatta även aggressionsbrott.

Inte sällan har Migrationsverket vid tillämpningen av uteslutandebestämmelserna att ta ställning till om det har begåtts brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott innan frågan om straffansvar har prövats av domstol. Härtill kommer att

beviskravet för uteslutning är lägre än för straffansvar. I asylärenden kan verket således komma att som första instans behöva ta ställning till vad som kan anses utgöra aggressionsbrott i ett enskilt fall.

Vad härefter beträffar förslaget till nya bestämmelser om domsrätt, som endast i begränsad utsträckning berör Migrationsverket, anser verket i likhet med utredningen att en bestämmelse om domsrätt över gärningar som folkrättsligt sett utgör tortyr bör införas.

Migrationsverket instämmer i övrigt i utredningens bedömning att svensk straffrättslig domsrätt inte bör sträcka sig längre än vad folkrätten medger och att det därmed finns skäl att upphäva 2 kap. 3 § 7 brottsbalken som innebär universell jurisdiktion för alla brott med ett straffminimum om fyra år.

Såvitt Migrationsverket kan se kommer upphävande av nuvarande 2 kap. 2 § första stycket 3 (som ger domsrätt över brott som begåtts utom riket av annan utlänning som finns här i riket och på brottet enligt svensk lag kan följa fängelse i mer än sex månader) och 2 kap. 3 § 7 brottsbalken i kombination med kravet på *hemvist* i Sverige i den föreslagna 2 kap. 3 § första stycket 2 b) brottsbalken – dvs. domsrätt för brott som begåtts utanför Sverige av någon som vid tidpunkten för åtal har tagit hemvist i Sverige – emellertid få till följd att åtal inte kan väckas för ett allvarligt brott av icke-internationell natur som en asylsökande har begått i hemlandet, med mindre än att denne först förvärvat hemvist i Sverige, t.ex. genom att beviljas uppehållstillstånd.

Det förekommer att uppgifter som ger anledning till misstanke om allvarliga brott av opolitisk respektive icke-internationell natur i hemlandet framkommer under asylutredning hos Migrationsverket, dvs. när den asylsökande i och för sig vistas i Sverige med avsikt att stanna kvar men ännu inte rimligen kan anses ha förvärvat hemvist här. Verkets uppfattning har hittills varit att sådana brottsmisstankar ska polisanmälas, bl.a. då svensk domsrätt vanligen kan antas finnas enligt nu gällande bestämmelser.

Det bör övervägas om det är en önskvärd konsekvens av de föreslagna ändringarna av domsrätsreglerna att allvarlig brottslighet i den asylsökandes hemland kan bli straffri. I vart fall kan det ifrågasättas att det skulle finnas folkrättsliga hinder mot att en stat utövar straffrättslig domsrätt över en asylsökande, som genom sin asylansökan får anses ha av sagt sig sitt hemlands skydd och underkastat sig asylstatens jurisdiktion, redan innan denne i egentlig mening kan sägas ha tagit hemvist i asylstaten.

Detta yttrande har beslutats av undertecknad ställföreträdande generaldirektör efter föredragning av verksjuristen Fredrik Stenhammar. I den slutliga beredningen har rättschefen Fredrik Beijer deltagit.

Inga Thoresson Hallgren